БЕЗДӘ ШУЛАЙ — СЕЗДӘ НИЧЕК?

КҮҢЕЛЛӘРГӘ РӘХӘТ БИРДЕҢ, САБАН ТУЕ!

Сабан туе килә, сабан туе,
Шау-гөр килә урман — тугае.
Җырлап торсын тальян гармуннары,
Котлап торсын сабан туйлары!

"Эш беткәч уйнарга ярый", — дип халык белмичә әйтмәгәндер инде. Язгы чәчүләр — ул иң мөһим эшләрнең берсе, чөнки алдагы салкын кышларда да тукланасы бар әле. Һәр кемгә таныш, борынгыдан килгән бәйрәм, шул әһәмиятле эшнең бетүен билгели. Шуңа күрә, Сабантуйны сагынып көтеп алалар. Солтангол авылында Сабантуй әләме 5 июнь көнне күтәрелде.

Ә бәйрәм алдыннан Иске Солтангол авыл клуб эшчеләре халкыбызның күркәм йоласын искә төшереп, авыл урамнарыннан гармун тартып авылдашларын бәйрәмгә чакырып, батырларга бүләк җыеп әйләнеп чыктылар.

Ташлы тау итәгендә, киң болынлыкта урнашкан Сабантуй мәйданына иртәннән бирле халык агыла башлады. Сату нокталары үз эшләрен башлаган иде, ә менә тантаналы ачылуны бераз көтәргә туры килде. Һәрбер татар чаралары, әлбәттә, дин вәкилләреннән башлана. Солтангол сабантуенда да Корбанай имам—хәзрәте — Харис Сулейманов ачып җибәрде. Соңынан үзләренең сәламләү сүзләрен "Алга" акционер җәмгыятенең генераль рәисе Ильдус Давлятов, Яңа Солтангол авыл хакимиятенең җитәкчесе Ягфар Фаттахов һәм Әсәкәй район башлыгы Николай Макаров әйтеп үттеләр. Язгы чәчү йомгаклары белән Рәис Хазиахметов таныштырып китте, ә инде алдынгы эшчеләрне Ильдус Давлятов үзе бүләкләде. Алар арасында Рушания Кутдусова һәм Фәрит Шарипов мактаулы хокукка ия булдылар — алар быел сабантуй әләмен күтәрделәр.

"Алга" акционер җәмгыятенең генераль рәисе Ильдус Давлятов әйтүе буенча, язгы чәчүләр уңышлы гына тәмамланып бетте. Йөздән артык гектар җир чәчелеп бетте. Кыр эшләрен бетергән эшчеләргә хәзер яңгырны гына көтәргә кала.

Еракларда ак сөлгесен болгап,
Чәчәкләрен сибеп туфракка.
Хөрмәтләргә халкын — яшен, картын —
Сабан туе килде кунакка.

Сәхнәдән моңнар агыла. Быел Солтангол сабантуена күрше республикадан кунаклар килде. Башкортостан артистлары Фәрида һәм Роберт Тимербаевлар буш кул белән килмәде, безнең авылга багышланган җыр алып килделәр. Якын күршеләр дә Кинәле буендагы бәйрәмне онытмадылар: "Чишмә" ансамбеле үзләренең күңелле биюләрен күрсәтте, ә сәхнә ветераны Галия Калимуллина килгән һәрберсен позитив белән тутырып китте. Алсу Галимуллина, Ришат Мухаметзянов кебек яшь талантлар тамашачы күңеленә хуш килде дип ышанабыз. Гомумән, концерт программасын Альфира Мугинова, Ильдус Абдрахманов һәм Гөлчирә Хаирова алып бардылар.

Җыр сөючеләр сәхнә янына якынрак килеп карадылар, ә батырлар үз көчләрен сынадылар. Беренчедән булып, ат чабышы уздырылды. Үзләренең тугры атларын күрсәтер өчен, Солтангол сабантуена Гали авылы, Чеганлы авылы, әлбәттә, "Алга" акционер җәмгыяте вәкилләре җыелды. Быел атлар чабышында рысаклар, эш атлары, ике яшьлек атлар, һәм ике яшьтән карт атлар көч сынашты. Иң зур бүләкләрне Гали авылы кызы Н. Щербинина һәм Чеганлы егете И. Хабибуллин алып киттеләр.

Сабантуйның борынгыдан калган бәйгеләрнең берсе — тауга каршы чабу. Иң тиз йөгерүче Солтангол авыл егете — Руслан Зиганшин булды. Атлар чапкан кругта да ул беренчелекне яулап алды һәм өйгә ике тузан суырткычын күтәреп кайтып китте. Иң көчле егет гир күтәргән урында билгеләнде. Ул Руслан Зиганшинның авылдашы — Айнур Вафин булды.

Сабан туе — көрәш туе,
Сабан туе — ярыш туе,
Егетләрдә гайрәт, көч бар.
Батырларга сайрый кошлар.
Батырларны сайлый кызлар.

Сабантуйда һәркем үзенә хуш килгән уеннар, бәйгеләр таба ала, ләкин бу бәйрәмнең йөзек кашы булып саналган милли көрәш һәрвакыт тамашачыларны үзенә тарта.

Сабантуй көрәшен дайми күзәтеп баручыларга быелгы көрәшүчеләр таныш иде: ул Заглядин, Әсәкәй, Богырслан һәм Солтангол җирләрендә үскән батырлар. Аларга әзерләгән бүләкләр шәптән булды: суыткыч, телевизор һәм тузан суырткычтан башка, Сабантуй батырын сарык бәрәне көтеп тора иде.

Дүрт сәгатькә якын дәвам иткән көрәш бәйгесе тәмамалангач, төрле авырлыктагы үлчәүләрдә җиңүчеләр дә билгеле булды. Балалар көрәш бәйгесенә йомгак ясап, алты авырлык үлчәвендә беренче урыннар шулай бүленде: 1996-2000 елларда туган арасында: Богырыслан егетләре Айрат Самигуллин һәм Илдар Халяфутдинов һәм Заглядинодан Руслан Ахметов беренче урынларга ия булдылар. 1992-1995 елларда туганнар арасында Талгат Зиятдинов, Халадин Мамедов һәм Петр Луценков өйләренә әр-яңа караоке дивиди — плеер алып киттеләр. Зур һәм тәҗрибәле батырлар арасында иң көчлеләре булып Алибек Ахметов һәм Рифат Лутфуллин булдылар. Менә бу ике егет сабантуй батыры исеме өчен көрәштеләр. Ахырында, иңнәренә тәкә күтәрүче, Алибек Ахметов булып чыкты. Ул соңгы ярышта үз көндәшен бер алым белән генә келәмгә алып салды.

Күңелләргә рәхәт бирдең, сабан туе!
Рәхмәт сиңа, рәхмәт, гүзәл сабан туе!

Матвеевка районнынан килгән кунакларның рәхмәт сүзе сабантуйның күркәм ноктасы булып калды. Күршеләр Ильдус Давлятовка бәйрәмне оештырган өчен һәм авылларындагы клуб ишеген ачарга ярдәм иткән өчен, чиксез рәхмәтләрен белдерделәр. Шулай итеп, язгы чәчү бәйрәме халык күңелендә бары тик якты хис һәм туган җиренә мәхәббәт уятты. Ләкин, Сабантуебызның халык бәйрәме булып барлыкка килгәнен онытмаска кирәк. Элек — электән эшләп арыган халыкның бер тапкыр уйнапкөлеп, сагынып сөйләрлек бәйрәме ул Сабантуй.

Алсу ХАФИЗ.

На фото: моменты сабантуя.

Фото автора.